

Århus d. 23. marts 2014

Vedr. udvikling af yderligere ressourceeffektive uddannelser ved IÆK

Indledende bemærkninger

En forbedring af uddannelsesøkonomien spiller en meget væsentlig rolle i bestræbelserne på at finde de nødvendige besparelser på instituttet. Der skal findes besparelser på alle områder. Det står klart, at målet om besparelser ikke kan indfries uden en væsentlig reduktion i DVIP-udgifterne, og vi har allerede fundet besparelser på dette område i budgettet for foråret 2014, men der er stadig et stykke arbejde at gøre i forbindelse med undervisningsplanlægningen i efteråret; og frem mod 2016 skal vi finde varige besparelser på DVIP-området svarende til 3 mio. kr. i forhold til 2013-budgettet. Alene dette er en kæmpe udfordring, selv for en enhed af IÆK's størrelse.

På kort sigt betyder det, at alle uddannelsesfagudvalg inden for rammerne af gældende studieordninger vil skulle finde på alternative og kreative måder at tilrettelægge undervisningen på i efteråret 2014 og foråret 2015. På lang sigt skal der dog tænkes mere radikalt. Hvis fordringerne om varige besparelser skal indfries, vil det kræve et større træk med mere langsigtede resultater. Vi er nødt til at gå i gang med at udforme nye studieordninger, der sætter os i stand til i langt højere grad at drive vores uddannelser med det antal VIP'er, vi rent faktisk har.

Vi har derfor igangsat et større reformarbejde, der dels skal resultere i midlertidige besparelser på DVIP-budgettet i E2014 og F2015, dels indebærer en gentænkning af vores studieordninger med henblik på at kunne drive alle vores uddannelser mere ressourceeffektivt. Vi bliver nødt til at understrege, at vi kun kan nå i mål, hvis effektiviseringsarbejdet gennemføres i alle miljøer, og det er med dette sigte, at vi nu sætter gang i en generel proces på instituttet.

Selvom alle uddannelser således vil skulle indføre forandringer, vil vi gerne understrege, at arbejdet på de respektive fag må tage udgangspunktet i de nuværende studieordninger, fagligheder og fagtraditioner. Fornuftige reformer fordrer en aktiv inddragelse af fagmiljøerne, og vi vil meget gerne undgå unødigt reduktive totalløsninger, der kun passer for nogle uddannelser og er ødelæggende på andre. Af denne grund har vi både udarbejdet et bredt idékatalog over *mulige* indsatsområder, som kan anvendes forskelligt og i forskellig grad på de respektive uddannelser, og konciperet en proces, hvor bilaterale drøftelser med fagmiljøerne spiller en stor rolle. Gennem en kombineret bi- og multilateral arbejdsproces er det intentionen at tage hensyn til lokale forhold og kunne betænke hver enkelt uddannelses faglige mål. Idékatalog og procesplan følger nedenfor.

Vi er os pinligt bevidste, at den forestående opgave bestemt ikke er let, og den bliver bestemt ikke lettere af, at den skal udføres i en tid, hvor vi mødes med fornyede krav fra politisk hold. Fremdriftsreformen, kravet om øget undervisningsmængde og fordringen om mere kvalitet i uddannelserne må nødvendigvis medtænkes i vores revisionsarbejde, samtidig med at vi skal sikre, at vi undgår at anvende alle vores kræfter på uddannelsessiden og at skabe yderligere stress i organisationen. Dét er den samlede udfordring,

og for at betænke hele billedet har vi formuleret tre overordnede principper, som forhåbentlig kan hjælpe os med at holde balancen i det forestående reformarbejde.

Tre overordnede principper

Vi vælger at tale om 'ressourceeffektive uddannelser' og ikke simpelthen "billigere uddannelser" for at angive, at forandringerne må tage sigte på andet og mere end besparelser. Vi lægger således op til, at såvel kort- som langsigtede forandringer skal gennemføres med udgangspunkt i tre indbyrdes forbundne hensyn:

- 1) *Hensynet til økonomien.* Eftersom anledningen til at gennemføre reformprocessen er et sparekrav, siger det sig selv, at økonomi spiller en rolle. Det betyder ikke blot, at alle uddannelser (inkl. Hum- og profilfag, og andre tværgående udbud) skal drives med færre DVIP-midler. Det betyder imidlertid også, at vi må have kravene om forbedret gennemførelses-hastighed fra fremdriftsreformen i sigte. En hurtigere gennemførelse vil i sig selv kunne have positive økonomiske effekter, idet STÅ-indtægterne og den såkaldte færdiggørelsesbonus vil kunne stige. Dette afvejes imidlertid af, at fremdriftsreformen også indebærer en risiko for mere frafald og dermed en risiko for faldende STÅ-indtægter. Det er endnu alt for tidligt at sige noget sikkert om fremdriftsreformens konsekvenser for vores frafald og gennemførelse, men vi kommer ikke uden om at tænke disse to dimensioner med ind i det økonomiske rationale. Endelig indebærer hensynet til økonomien også, at vi bearbejder vores studieordninger ud fra en administrativ logik, der tilsiger, at ordningerne skal kunne håndteres mere rationelt.
- 2) *Hensynet til uddannelseskvalitet.* Det er klart, at en økonomisk motiveret uddannelsesreform indebærer en risiko for en forringelse af kvaliteten og dermed i et videre perspektiv for de studerendes mulighed for at leve op til studieordningernes læringsmål. Et vigtigt mål for omlægningsøvelsen må derfor være at sigte mod at undgå kvalitetstab i videst muligt omfang dér, hvor det ikke kan undgås, og samtidig udvikle kvaliteten, hvor det kan lade sig gøre. I denne forbindelse er det afgørende at tage sigte på de studerendes læring og tænke i alternative lærings- og studieformer, der giver de studerende bedre muligheder for at leve op til studieordningernes kompetencekrav.
- 3) *Hensynet til videnskabelige medarbejderes samlede arbejdsportefølje.* En situation, hvor vi både har færre fast-VIP-ressourcer til rådighed og skal spare anseligt på DVIP-midlerne, kan ikke undgå at lægge pres på instituttets akademiske medarbejdere. Det gælder derfor om at sikre tid til øvrige arbejdsopgaver, herunder især forskning. Studieordningerne må revideres på en sådan måde, at de giver mulighed for en undervisningstilrettelæggelse, hvori hensynet til den enkelte VIP's forskningstid også kan spille en rolle. Fx kan man forestille sig at indføre undervisningsintensive perioder afløst af perioder med intensiv forskning.

Disse hensyn trækker ikke nødvendigvis i samme retning, og vi må tænke os meget grundigt om, hvis det skal lykkes at finde den rette balance. Vi håber, at det følgende idékatalog over mulige tiltag kan bidrage til at sætte tanken på gлед.

Idékatalog

Det følgende idékatalog indeholder forslag til *mulige* initiativer på både kort og lang sigt. Selvom de fleste fagmiljøer nok vil skulle arbejde med ECTS-fordelingen i deres nuværende studieordninger, skal det igen understreges, at der ikke er tale om et 'must do' katalog, hvor alle skal gøre alt. Vi har sikkert også overset

mulige tiltag og vil derfor løbende arbejde med at fylde på, når der i processen opstår nye ideer, som tilgodeser de tre nævnte principper, og som derfor bør spredes til hele instituttet. Vi tager meget gerne løbende mod nye ideer og forslag.

Med sigte på at anskueliggøre de forskellige besparelsesmuligheder har vi forsøgsvis foretaget en inddeling i forskellige mulige indsatsområder. Der er tale om en analytisk sondring, der er lavet for vise, hvilke tiltag der kan indføres på lang sigt, og hvilke der vil kunne gennemføres på lidt kortere sigt (dvs. inden for rammerne af gældende studieordninger):

- 1) Studieordningsforandringer
- 2) Didaktiske tiltag
- 3) Undervisningssamarbejde
- 4) Tilrettelæggelse og organisering af undervisningen
- 5) Studie- og eksamensadministrative besparelser

Da der netop er tale om analytiske sondringer, er der et stort overlap mellem disse fem indsatsområder. Det siger f.eks. sig selv, at udarbejdelsen af studieordninger med færre discipliner, der hver især har større ECTS-vægtning, samtidig vil medføre en reduktion i antallet af eksaminer. Men indførelsen af flere discipliner på 15 eller 20 ECTS åbner samtidig mulighed for at indføre nye læringsformer, som måske ikke er så ressourcetunge set fra et udbudsperspektiv.

Indsatsområder:

1. Revision af studieordninger med fokus på ECTS vægtning, faglig sammenhæng, og eksaminer:

- a. Indførelse af nye semesterformater med en reduktion i antallet af discipliner, herunder en afskaffelse/reduktion af 5 ECTS discipliner og indførelse af større blokke af 15 og 20 ECTS (med studieintensive og rammesatte aktiviteter). Dette kan sandsynligvis gøres uden (store) ændringer i nuværende kompetenceprofiler, men det indebærer en højere grad af 'modultænkning' af uddannelserne, hvor der sker en fusion af læringsmålene for de nuværende discipliner.
- b. Temporal sammenhæng mellem discipliner med udstrækning over f.eks. to semestre. Bologna-aftalen forhindrer en decideret sammenlægning af discipliner, idet der er krav om udprøvning af 30 ECTS i hvert semester, men eksamensformen 'aktiv deltagelse' vil kunne bringes i spil som en måde at afvikle første eksamen i et længere forløb.
- c. Reform af eksamensporteføljen, herunder:
  - i. Reduktion af antal af eksaminer. Dette er som nævnt nært forbundet med indførelse af semestre med færre discipliner (dette initiativ vil sandsynligvis også have positive effekter i et 'fremdriftsperspektiv', idet en stor mængde eksaminer øger risikoen for studietidsforlængelse).
  - ii. Mere udstrakt brug af gruppeeksamen, f.eks. på BA-projekter, Studium Generale, og valgfag (eksamensbekendtgørelsen har jo igen åbnet for denne mulighed).
  - iii. Integration og sammentænkning af eksamen og undervisning (også af hensyn til fremdriftsreformen). Man kan evt. i højere grad anvende eksamensformen 'aktiv deltagelse', gerne som en forudsætning for at deltage i alm. eksamen. Men man kan også begynde at integrere arbejdet med frie skriftlige hjemmeopgaver i selve

undervisningen for at sikre, at de studerende indleverer opgaven kort efter undervisningens ophør.

- iv. Reduktion i antallet af ressourcetunge eksaminer - f.eks. BA projekter med mundtligt forsvar.
- v. Reduktion af antallet af økonomisk tunge eksaminer med ekstern censur, idet vi dog skal sikre, at vi har det lovpligtige antal (en undersøgelse af dette forhold er i gang - man skal være opmærksom på, at det på små uddannelser ser ud til at være de mundtlige eksaminer, der er dyrere end skriftlige, mens det formentlig forholder sig omvendt på store uddannelser).
- vi. Reduktion i brugen af intern censur – vi er ikke forpligtet til at anvende flere interne censorer, og der bruges en del timer på opgaven.

2. Ny ressourceeffektiv didaktik/pædagogik.

- a. Indførelse af nye undervisnings- og læringsformer, der kalder på øget studenteraktivitet (og mindre underviseraktivitet).
- b. Øget fokus på studerende som læringsaktører (Peer feed-back, instruktører, projektarbejde etc.).
- c. Mere brug af blended learning og e-learning som erstatning for eller supplement til alm. undervisning.
- d. Aktiv brug af undervisermetroen i udarbejdelsen af studieordninger.

3. Fokus på uddannelsessamarbejde på tværs af uddannelser/årgange:

- a. Øget brug af samlæsning mellem tilvalgsuddannelser, og BA og KA-uddannelser. (Enkelte steder kræver dette sandsynligvis studieordningsforandringer, andre steder kan det gennemføres relativt hurtigt.)
- b. Øget samarbejde omkring Studium Generale med fællesforelæsninger og projektorienteret gruppearbejde og gruppevejledning.
- c. Valgfagssamarbejde inden for IÆK og med eksterne parter. Samarbejder kan også involvere obligatoriske discipliner, idet disse kan tilbydes som valgfag for studerende på andre studieordninger. Øget brug af hel eller delvis samlæsning mellem linjer på KA-uddannelserne.

4. Ressourceeffektiv uddannelsesplanlægning og tilrettelæggelse af undervisningen.

- a. Øget brug af fællesforelæsninger, evt. kombineret med instruktørundervisning eller superviseret projektarbejde.
- b. Reduktion i antallet af hold på store uddannelser med parallelhold.
- c. Indførelse af skærpet fælles politik for undervisningsudbud for små hold med henblik på at lukke hold eller reducere udbud ved få tilmeldinger.
- d. Fælles skærpet politik for, hvor mange studerende der skal til for at oprette tværgående udbud (dette vedrører først og fremmest HUM- og Profilfag).
- e. Mere konsekvent tilrettelæggelse af undervisningsudbuddet, så små hold undgås.
- f. Udvikling af nye mindre ressourcekrævende udbudskoncepter i forbindelse med BA-projektet. Man kan f.eks. overveje at erstatte almindelige kursusudbud med integrerede og kollektive vejledningsformer.

5. Studie- og eksamensadministrative besparelser (dette drejer sig først og fremmest, men ikke udelukkende, om studieadministrative tiltag)

- a. Lukning af gamle studieordninger, der er dyre at have i drift.
- b. Oprydning og effektivisering af den samlede eksamensportefølje. Der er for øjeblikket alt for mange forskellige eksamensformer ved ARTS, hvilket er forbundet med store administrative omkostninger.
- c. Gennemsyn og justering af takster for intern/ekstern censur.
- d. Hensigtsmæssig eksamensplanlægning med henblik på at undgå studietidsforsinkelser.
- e. Indførelse af fælles retningslinjer for praktik/projektorienteret forløb med henblik på at undgå forsinkelser.

Proces

Der er som bekendt tale om et ret så vanskeligt projekt, der kun lader sig gennemføre, hvis det planlægges grundigt og organiseres på en måde, der fremmer alle fagmiljøers deltagelse. Undervejs vil vi desuden have løbende multilaterale drøftelser og erfaringsudvekslinger i bl.a. uddannelsesledelseskredsen. Processen skal bidrage til, at vi opnår følgende to målsætninger:

1. Kortsigtede besparelser på DVIP-budgetterne for E14 og F15.
2. Udarbejdelse af nye ressourceeffektive studieordninger **senest 15. december 2014**. Denne deadline skal overholdes for at kunne implementere de nye studieordninger i E15.

Især den sidste målsætning fordrer, at vi allerede får igangsat en proces med følgende milepæle:

- Ultimo marts og primo april: Indledende bilaterale drøftelser med uddannelsesledere. Inden møderne vil en række uddannelsesøkonomiske nøgletal blive udarbejdet. Formålet med møderne er at drøfte målsætninger, retningslinjer og konkrete initiativer på både kort og lang sigt.
- Ultimo april og primo maj: Bilaterale drøftelser med UFU. Det er vigtigt, at både VIP og studentermedlemmer deltager i disse møder. Det er ikke mindst væsentligt, at de studerende sikres medindflydelse. Formålet er at drøfte retningslinjer og målsætninger for det langsigtede arbejde med studieordningerne.
- Ultimo april og primo maj. Multilaterale drøftelser i institutorganer, herunder IF, LSU og SN - især med fokus på de langsigtede tiltag, der er knyttet til forandringer i studieordningerne.
- Ultimo maj – midt juni. Uddannelsesleder (evt med bistand fra UFU-medlemmer) udarbejder i samarbejde med Institut- og studieleder udkast til et sæt af retningslinjer og kvalitative og kvantitative målsætninger for udarbejdelsen af nye studieordninger.
- Ultimo august og primo september. Besøgsrunde i fagklyngerne med fokus på "ressourceeffektive studieordninger". Drøftelse af udkast til retningslinjer og målsætninger for arbejdet med nye studieordninger. Nedsættelse af lokale arbejdsgrupper, der får ansvaret for udarbejdelsen af nye studieordninger til fristen den 15. december.
- Medio september – primo oktober. IL, SL og UL udarbejder i fællesskab endelige retningsanvisninger/målsætninger for de respektive arbejdsgrupper, hvis formål er at gøre det muligt at lave de konkrete udfyldninger på to måneder.
- Oktober: Multilaterale drøftelser i institutorganer (IF, LSU og SN).
- Oktober og november: Lokalt udviklingsarbejde i arbejdsgrupper og UFU'er.
- Medio og ultimo november: Bilaterale møder med UFU'er, lokale arbejdsgrupper og SL /IL.
- 15. december: nye studieordninger indleveres til godkendelse i dekanat.

Venlige hilsner

Ken og Niels